

תיקונים והוספות מכתבי יד

בפירש"י בבא מציעא [עד דף מט]

התיקונים אשר הובאו כאן לאו כולו בחדא מחתא מחתינהו, חלקם אין בהם כ"כ נפקא מינה לענין פשט אבל מוסיפים לבהירות ונעימות לימוד רש"י, וחלקם מועילים מאוד להבין היטב את דברי רש"י שלפנינו, ולפעמים עפ"י גירסת הכת"י אף מתיישב קו' בדבריו. לא הובאו כאן כל שינויי הנוסח הנמצאים בכת"י כדי שלא להטריח על הלומד. לפעמים קשה לעמוד על הדבר הי מיניו עדיפא נוסח הכת"י או נוסח דידן והבוחר יבחר. הגרסאות הם מכת"י וטיקן והספריה הבריטית, ונוסף קצת הגהות מכת"י מה"ר אברהם פליף מחכמי צפת.

שנים אוחזין

דף ב:

דררא דמונא. נמלא זה 'חסר' ולד פרתו.
בכת"י: נמלא זה מפסיד חלי נזק של ולד פרתו.

ומה התם. שמפסיד 'החלי'. בכת"י:
שמפסיד חלי נזק.

'בשבעה פלגי' לה. העיר לי ר' עמנואל כהן
ני"ו שזכת"י ודל"ו ליתא לתיבת בשבעה,
וזכת"י א' אי' ופלגי לה, והוא ליבור א'. וא"ש
יותר לפי גי' הכת"י לעיל ד"ה עליו הראיה, דל"ג
שם תיבת בשבעה, דהקו' לא הי' על השבעה אלא
על הא דחולקין.

דף ג.

דר' יוסי. ויפסיד הרמאי והכא נמי יהא מונח.
בכת"י נוסף: ויפסיד הרמאי ויודה והכא נמי
נימא יהא מונח.

ללודי. שאין לו חלק זה כשזדה מה יטול.
בכת"י נוסף: ועוד כשזדה מה יטול. ונר'
שהכל דיבור א' עם ד"ה מאי פסידא).

דף ד.

טענה ובפירה. זה טוען וזה כופר הן צאין לדין.
בכת"י: הן באין. לדין:

דף ה.

ת"ש דתני אבוה דרבי אפוטוריקי. ת"ס
'מינה' תיובתא: לרבי חייא קמיייתא. כלומר כו'.
בכת"י ת"ש דתני אבוה דרבי אפוטוריקי.
ת"ס כלומר תיובתא לרבי חייא קמיייתא לומר
לעיל כו'. והשאר ליתא.

והא גזלן הוא. וכי אמר רבי חייא כו'.
בכת"י נוסף: לפיקדון הו' גביה וכי אמר רבי
חייא כו'.

דף ה:

דאי לא תימא הכי. 'ללא אמרינן על' רועה
בהמות לעלמא 'שהוא' גזלן חנו חיותא כו'.
בכת"י: ללא אמרו חכמים כי האי שנוי
ללא רועה בהמות לעלמא נמי הוי גזלן חנו
חיותא לידן כו'.

ולימא מנו דחשיד אממונא. דההוא 'דאמר'.
בכת"י: דההוא דכפר, (צפיקדון) [דפיקדון] הוא
ולכא למימר משתמיט (והשאר ליתא).

חשיד נמי אשבועה. הא ודאי כופר צפקדון
הוא 'משקרא' והכי משבעין ליה עלה.
בכת"י: אי משקרא וכן הביא הרמב"ן, וכן נכון
דחא אינו ודאי משקרא.

דף ו.

שלא שלחתי בה יד. לעשות מלאכתי וכו'
'דכשתי' היא קיימא. בכת"י: מעולם
לעשות מלאכתי וכו' דכשתי (וכ"ה באו"ז סי'
קו). [צ"ע כפל ה' ומיחייב באונסיה ואפי' נאנסה].

אביי אמר. ויכפור צו 'הולך ותוקף'.
בכת"י: והלך ותוקף.

אי הכי. כיון דאי לא הוי עליה. בכת"י
נוסף: כיון דאי לא הוי מלוה עליה.

יוצאה. יוצאה 'לצדו'. בכת"י: יוצאה וצא.

אפי' לסומכוס. כלומר ואליצא. בכת"י:
כלומר ואפילו אליצא.

דף ו:

לכפרי. שם מקום. בכת"י נוסף: ואית
לדמרי לכפר דלייר ציה רב חסדא:

בכת"י נוסף אחרי דיבור לכפרי: בעי
מיניה. על הך מסותא:

לעולם אימא לך. משום איסור 'ספק גיזת'
קדשים. בכת"י: משום איסור גיזת ספק
קדשים.

קפ"ן אחד. כשהיו יוצאים. בכת"י נוסף:
כשהיו יוצאים אחד אחד.

בולן פטורין. ואפילו הן חלף שילאו 'פטורין
(שהם)'. בכת"י: אותן שילאו פטורין מנין
הראוי.

ואי ס"ד ספיקא. שמה 'עשה' כתורה.
בכת"י: שמה יעשה כתורה.

שם. כל י' שיוצאין. בכת"י: דכל י' וי'
שיוצאין.

במנין הראוי. 'ופטורין' מניינו. אולי צ"ל
ופטורין.

דף ז.

ספק פדיון. אין צטלה זה של פדיון 'משום'
קדושה. בכת"י: שום קדושה. (תיבת 'זה'
ליתא בכת"י).

בולי עלמא. דכי 'אמרינן'. בכת"י: דכי
קאמר ר'.

בכת"י נוסף בגליון, אחרי דיבור ואי לא:
ורשב"ג סבר. בעלמא שהשטר שלו ביד המלוה
אע"פ שהלוה [אומר] פרעתיו אין צריך לקיימו

ושטר מעליא הוא [הכא] לתפשי ליה תרויהו
מלוה ולוה יחלוקו כמתני' דשנים אוחזין מא"י:

דף ז:

מחלוקת. כך שמעתי 'משוס' ר' יצחק.
בכת"י: מפי ר' יצחק.

שטרא דאית ביה. אצל זמן לא 'מיהדר'.
בכת"י: מהדרינן.

דף ח.

השתא דאמרת מגו. בכת"י נוסף:
השתא דאמרת אמרינן מגו.

ומאי מגו. השתא דאמרת 'מגו' אמרינן מגו.
בכת"י: השתא דאמרת אמרינן מגו.

האי קאמר כולה 'שלי ואנא' אנבהתיה.
בכת"י ליתא לתיבות שלי ואנא, וכן בגמ'
כת"י ליתא לתיבות כולה שלי (דהא בהך בבא
לא אמר כולה שלי).

דף ח:

מנהיג לחודיה. 'אי ולאי' אמר שמואל.
הלשון קשה, ונדצ"ל: ולאי אי אמר שמואל
וכו'.

או דלמא. בכת"י נוסף: והויא משיכה
והיא הגדולה צקנין (בכת"י א' והיא קנייה
גדולה).

למאן אי לר"מ כו' עד לרבנן לא גרסינן.
בתוס' חכמי אנגלי' ביאר: ואיכא ספרים
דכתיב בהו למאן אי לר' מאיר האמר רכוב
לא קני ואי לרבנן האמי קני. וכל זה לא

גרס רש"י וזהו דפי' עד לרבנן ל"ג, והטעם
דתריץ וקאי למפשט הבעיא לחד מנייהו.

והא זימנין. להא שמעתין. בכת"י: כהא
שמעתא.

מחבירו. 'מקח' וממכר. בכת"י: צמקח
וממכר.

דף ט.

אי הכי. ליערצנהו וכו' מושכין ומנהיגין.
בכת"י נוסף: או מנהיגין (מושכין ומנהיגין הוא
דיבור חדש).

נקני נמי רכוב במוסירה. שבראש החמור
שהוא תכשיט 'החמור וכחמור' דמי. בכת"י
נוסף: מיהת מה שבראש החמור שהוא תכשיט
לחמור וכגוף החמור דמי. (ר"ל דחקו' הי' רק על
חצי, ומשני אה"נ דקנה חצי).

מה שתפוס בידו. הוי 'מגזיה' לגמרי.
בכת"י: היתה מוגזיה לגמרי.

ברותא היא. לאע"ג דיכול לנתק. בכת"י
נוסף: לאע"ג דיכול לנתקו כל כמה ללא ניתקו.
רכוב בשדה. ש"מ רכוב לחודיה קני 'כו'.
בכת"י: קני כולה.

בגמ' 'אי הכי' רכוב בעיר. משמע דרש"י
ל"ג אי הכי מדלא פירשו (וכ"מ קצת מרש"י
ד"ה רכוב בשדה, ועי' תוס' חכמי אנגליה).

דף ט:

ואי אדם חשוב הוא. אף בסימטא שאין בני אדם שם. בכת"י: אף בסימטא שאין דרך בני אדם לרכוב שם.

ואי איניש זילא. אבל אדם 'בינוני כגון שאינו' חשוב בעושר 'ואינו' בוש 'להוליד' בהמה ברגליו 'אין' דרכו לרכוב כו'. בכת"י: אבל אדם הגון ואינו חשוב בעושר אינו בוש להנהיג בהמה ברגליו ואין דרכו לרכוב כו'.

מי קני בלים. במשיכה דבהמה 'עם הבהמה'. בכת"י ליתא לתיבות עם הבהמה. (תיבות במשיכה דבהמה הם חלק מהדיבור המתחיל, וכ"ה לשון הגמ' בכת"י).

שם. מצעיא 'לך' וכו' פשיטא 'לך'. בכת"י: מצעיא ליה וכו' פשיטא ליה.

והלכתא וכו' בכפותה. בכת"י הכל דיבור אחד.

שם. לדומיא לחלך היא 'קני'. בכת"י ליתא לתיבת קני.

דף י.

הא. מתני' להכא מני. בכת"י הכי איתא: אלא אי אמרת כו'. דמיגו דאיבעי זכי נמי אמרינן מתני' להכא מני.

סיפא. ללא אפשר וכו'. בכת"י: ללא אפשר בלא תחלה אע"ג דאמר אני זכיתי תחילה קודם שנתתיה לך לא אמר כלום מאחר שנתנה לו, ורישא ללא אמר תחילה אפי' הכי זכה בה

מאחר שלא נתנה לו ניכר הדבר [דלכאורכו הגביה:

נבש עמי. 'של' שעת הגביהה. בכת"י: כל:

דף י:

ה"ג בי תקון. או בלידי רשות הרבים והיא הפקר לרבים 'למשוך' לתוכה כו'. בכת"י נוסף: או בלידי רשות הרבים כדלקמיה: סימטא. קרן זוית הסמוכה לרחוב רשות הרבים והיא הפקר לרבים לימשך לתוכה. (ועיי' רש"י כתובות פד: ד"ה סימטא).

משום ידה אתרבאי. למשודעת לשמור את גיטה 'מגורשת'. בכת"י: מחגרשת.

שאם נכנסה. שהוא חייב. בכת"י נוסף: שהוא חייב כפל.

דף יא.

עומר שיש לי. על הפועלים שיציאוהו 'ופועלים שכחוהו': לא יהא שבחה. אם חזר ושכחו: בכת"י הכי איתא: פועלים שבחוהו. שמה פועלים שכחוהו: לא יהא שבחה. איני רואה שיהא שכחה ואפי' אשכח אנני יכול לא יהא שבחה. אם חזר ושכחו:

אלא לאו. ולכסוף שכחו ע"י פועלים לא היו שכחה. בכת"י נוסף בסוה"ד: בעוד בעל הבית שם:

וממאי. דקרא הכי 'מתרץ ומתני' הכי אמרה'. בכת"י: דקרא הכי קאמר וצרייתא הכי מיתרלא.

דלמא גזירת הבתוב. 'דמשמע' דשקדה יהא שקחה. בכת"י: כדמשמע קרא דשקדה הוי שקחה.

שם. והכי קאמר יכול יהא שקחה ת"ל כו'. בכת"י נוסף בסוה"ד: וא"ת הא לא יהא שקחה קאמר ותנא לא טעי בין לאו להין, תריץ משום דאמר תחילה לא יהא שקחה אתי למיטעי כו'.

דף יב.

גבי מתנה. 'ליכא' לרבווי משליחות. בהגהות מהר"א פליף: וליכא לרבווי משליחות. (כנראה כל הדיבור הוא המשך לדיבור דלעיל).

כמונח דמי. פשיטא לן 'דאפילו' קדם. בכת"י: לאס קדם.

מציאת אשתו. רבנן תקינו ליה משום איבה. בכת"י נוסף: רבנן תקינו ליה משום איבה דאפי' מידי ללא טרחה ביה [בהגהות מהר"א פליף נוסף: לא] יהבה ליה, והכי אמרינן ככתובות [צו.] מליאתה משום איבה.

דף יב:

ופליגא. דשמואל. נדצ"ל הא דשמואל, (וכדרך רש"י בכה"ג, עיי' לדוגמא יומא סא,; סוטה מא,; סנהדרין קיב,; מנחות צט,; חולין סג,;).

דף יג.

דייתיקי. לא תיקו זאת 'תיקוס'. בכת"י: לא תקיס זאת תקיימו.

הני מילי. 'המאוחרין כשרין'. בכת"י ליתא.

הניחא. 'דאפילו' ללאו הקנאה. בכת"י: ואפילו:

דף יד:

מבי דייש. מתקן גבולי השדה ומגביהם. בכת"י נוסף: מתקן גבולי השדה כביב ומגביהם. (וכ"ה בראשונים בשם רש"י, עיי' תוס' הרא"ש כתובות).

פירש לו. אשכס לך 'את' השבח. בכת"י: אף השבח.

לאבילת פירות. ס"ד הא 'מייירי' בשדה. בכת"י: קס"ד הא נמי בשדה.

והשביחה. והרי היא 'בדין יולאה'. בכת"י: יולאה בדין.

דף טו.

מאי פסקה. בתמיה פסקא תנא כו'. בכת"י: מאי פסקה. מאי האי דקאמרת, פסקה בתמיה, פסקה ותנא כו'. (וכעיי' ברש"י כתובות עו,;).

אמליך. כשאתה כותב 'שטר המלך'. בכת"י נוסף: שטר מכר הימלך.

ואשפי. דמתרגס. בכת"י: ומתרגמינן.

אינון ועמליהון. צעל חוב מלוקח. בכת"י נוסף: צעל חוב גובה מלוקח.

יפה ויפה. אמאי (זכינתיה). בתוס' חכמי אנגליה גורס זכינתיה. והק' דהא איירי

במתנה, ותי' דלא יהיב במתנה אי לאו
[ד]יהיב ליה שום דבר והוי כמכר (וכ"כ
במהרש"א).

במילי אחרוני. בכת"י: במילא אוחרי.
(וכ"ה בגמ' בכת"י במילא אוחרי, או במילתא
אוחרי. וכן נכון דמילי אחרוני לי רביס).

דף טו:

המגיע לבתפיים. קרוב ליקצר אלל שעידין.
בכת"י נוסף: קרוב ליקצר ויכול הוא לנושא
על כתיפו אלל שעידין (ועי' בפ"י ר"ח ובריטב"א).

שפיר. 'דמאי' למימר דהיכא די' קרקע' מותר
על החוב 'עס' השבח כו'. בכת"י: מליט
למימר דהיכא די' בקרקע מותר על החוב את
השבח כו' ה' לי מן ארעא גופה שיעור שבחי
לאמר ליה בעל חוב כוליה דידי כו'.

בכת"י נוסף: שקרקע אין לו. כלומר לזכות
היה יודע דקרקע אינה שלו וגמר לזכות ונתן
דמים למוכר לשם פיקדון שהקרקע הזה אינו
קנוי לו.

דף טז.

זבנה אורתא. בכת"י: זבנה. אצבעיאל
דשמואל דלעיל קאי. אורתא. אס קודם וכו'.

גבייה בחובו. לאחר שגזלה ומכר לו 'וצא לו'
אלל נגזל. בכת"י: לאחר שגזלה ומכרה,
והוא ליה חוב אלל נגזל.

אינה צריכה לפנים. אינה צריכה 'כדי
להכניסה'. בכת"י: אינה צריכה לאומרו
ולהכניסה.

בכת"י נוסף: זו צריכה לפנים. ליכולין
לתלעה ולפרקה.

דף טז:

צא תן לו. שפסקו לו דינו 'צב"ד'. באור
זרוע: שפסקו לו דינו כל כך (וכ"ה בדפו"י
ובכת"י).

והעדים מעידים. ולא פרעו. בכת"י נוסף:
ולא פרעו בפנינו.

לא הוחזק בפרן. ונשבע שפרעו. בכת"י
נוסף: ונשבע שפרעו ונאמן.

דף יח:

אטו כל דמוגבי. בכת"י: וכי כל הפורע
חוב צא לפני בית דין, אומר הבעל במקום
שפרעתי לה לא היה בית דין שיכתבו כן בגט.

ודוקא בצד. למשרי אשת איש לאורייתא.
בכת"י נוסף: למשרי איסור וכו'.

דף יט.

זכות הוא לעבד. שטר גט לידה. בכת"י:
שטרל לידה (וליתא לתיבת גט).

חוב הוא לעבד. ושכיחא ליה ופריאל ליה.
בכת"י: שכיחא ליה פריאל ליה (כל' הגמ'
גיטין יג.).

דא תהא. שטר זה יהיה לקום ולהיות.
בכת"י נוסף: לזכרון לקום ולהיות.

מהיום ולאחר מיתה. ואין 'לו' עוד רשות וכו'.
בכת"י א': ואין לי.

שם. והפירות 'אינו' אוכל כל ימי חייו 'אלא'
לאחר מיתה. בכת"י: והפירות אני אוכל
כל ימי חיי והוא לאחר מיתה.

דף יט:

דבר מהדר הוא. 'אס' חזר בו לאחר 'שילאו'
שני 'שטרות'. בכת"י: ואס חזר בו וכתבה
לאחר כשילאו שני השטרות.

דף כ.

איתא. הלכך אס מכרה. בכת"י נוסף:
הלכך אף אס מכרה.

חדא דלשתי. הלכך ליכא למיחש. בכת"י
נוסף: הלכך כיון דשטר כתבותה יולא מתחת
ידה ליכא למיחש.

דף כ:

אפי' בתוב בכתב ידו. הואיל ויודע לכתוב.
בכת"י נוסף: הואיל ויודע לכתוב כל שעה
שיבא בעל חובו יש בידו לכתוב שובר, אע"ג
דאיכא למימר הכי ומסתברא דולא נפרע
החוב והשובר כשר, אפי' הכי פסול סבר כו'.

שנמצא. וכל אחד 'אמר'. בכת"י: יאמר.
בכת"י נוסף: יתקיים מחותמיו. על פי
חותמיו יתקיים השובר:

דף כא.

עדי קיום. שכתבו הנפק. בכת"י: שכתוב
בו הנפק.

בכת"י נוסף: דאי לאו דפריע. המלוה לא
הוה מרע הוא עצמו את השטר שלו שיכתוב

שובר אלא ודאי להכי כתביה לשובר בתוך שטרו
לידע שהוא פרוע ואין להשגיח בו והסימפון
עיקר להכי הוי סמפון כשר:

אלו מציאות

דף בא.

ברד"ר. ואס היה סימן 'נקשר עליהם'.
בכת"י: נקשר שלהם (וכ"ה בר' יהונתן. ושם:
ואפי' היה סימן).

דף בב.

מהשתא. 'וכשיודע' שוב אין לעתו. בכת"י:
ולכשידע.

דיקירי. כדל 'משא'. בכת"י: כדל משאון.
גחי. והאיך מותרין בו. בכת"י נוסף: והאיך
עשירים מותרין בו.

[ו]לא ידיע. לא גרסינן. בתוס' חכמי
אנגליה מבאר הגירסא ולמה הוא משובש.

דף בב.

הרי אלו בו'. נראה שתיבות אלו הם
המשך הדיבור דלעיל.
שלא מדעת. בעלים. בכת"י נוסף: שלא
ידעו הבעלים (כ"ה בהו"א אבל למסקנא שויה
שליח).

עודהו הטל עליהן. וירד עליהן הטל.
בכת"י נוסף: וירד עליהן טל וצא ומלאן
ועודהו הטל עליהן (ר"ל שלא ידע בשעת נפילה

וכשנודע לו עודהו הטל עליו, אבל אם נודע לו בשעת
נפילה ולא היה לרצון שוב אינו מועיל רצונו אח"כ).

דף כב:

יע"ל קג"ב. עד זומם למפרע. בכת"י
נוסף: עד זומם אביי אמר למפרע.

שם. פסול לענין עדות. בכת"י: לענין פסול
לעדות. (נוסח דידן קשה דהא פלוגתא היא).

דף כג.

ור"י סבר הוי סימן. 'ואע"פ שזה עשוי לידרס
נמי הוי סימן'. בכת"י תיבות אלו הם
בסוף ד"ה ומעבירין על האוכלין.

ותיבות 'ור"י סבר הוי סימן' הם סיום
הדיבור הקודם:

בכת"י נוסף דיבור לפני דיבור 'ומעבירין'.
סימן הבא מאיליו. הראוי לבוא מאיליו לא
אמרינן סימן הוא ולא בא מאיליו אלא אמרינן
בא מאיליו ולא הוי סימן. (ויתכן שהוא דיבור אי
עם דיבור ומעבירין).

דף כד.

אגניב ליה כסא דכספא. 'כלי' של אוספיז
היה. בכת"י: אגניב ליה כסא דכספא כו'
(וליתא לתיבת כלי).

עלה אחד. ונשתיירו בה 'שלשה' עליו לחין
ואיכא 'לאמרי'. בכת"י: ונשתיירו בה מקלח
עליו לחין ואיכא למאן דאמר החס.

ברוב ישראל. דסתם בתי כנסיות ישראל בהן.
בכת"י נוסף: ישראל שכיחי בהן.

שאינה עשויה לפנות. להניחה ימים רבים.
בכת"י נוסף: להניחה ימים רבים ולהוסיף
עליה.

ונמלך עליה לפנותה. מיד. בכת"י ליתא
לתיבת מיד.

דף כה.

שלשה מטבעות. בכת"י נוסף בסופו:
וכולה מתני' יא בהן סימן.

בבובא. לאו מכובא נפל. בכת"י נוסף:
לאו מכובא זו נפל (עוד שם: והא דקתני חייב
להכריז).

תני צבורי. 'דהוי' מדחי ליה. בכת"י:
ודחוי מדחי ליה.

אע"ג דבי הדרי מנחי. זה על זה. בכת"י
נוסף: מכונין זה על זה.

אפי' של מלך אחד מבריי. הואיל ומטבעות
'הוי' זו ע"ג זו. ביעב"ץ (כת"י) הגיה:
הואיל ומטבעות מונחין זו ע"ג זו.

טבעא מבריי. מטבעות מלאתי. בכת"י
נוסף: מטבעות מלאתי וזה אומר ג' היו וזו
על גב זו היו הלכך תרי וכו' (ואולי צ"ל אבל תרי
וכו', וכעין דא"י ברבינו יהונתן).

דף כה:

סביני. אצדה הן. בכת"י נוסף: אצדה שלא
מדעת הן.

דף בו.

דשתיך. לא שציק להו. בהגהות מהר"א
פיליפ נוסף: לא שציק להו בעל הבית התם.

בתר קתא. חזיל. בכת"י: חזלי' [חזלינן].

נסבא. פלטא קל כסף. בכת"י: חתיכה קל
כסף פלאטינש בל'.

לא צריבא. 'הכותל' לחד גיסא. בכת"י:
החור לחד גיסא.

מהו דתיבא. בחלי 'הגובה'. בכת"י: בחלי
הגובה.

אפילו תיבא. לסבר האובד 'ומימר אמר ההוא
לאשכח'. בכת"י: לסבר האובד מאן
לאשכחיה.

דף בז:

אי נקיטנא. ואל"ת וכו'. בכת"י הוא דיבור
בפני"ע, והכי איתא: אינו חייב להחזיר.
ואל"ת וכו' (וד"ה אי נקיטנא, מקומו אחר ד"ה
אינו חייב להחזיר).

אימור שותפי נינהו (ב). בכת"י הכי
איתא: דאמרינן הני שותפי נינהו ואחלי
למנתא. מוחל חלקו לחבירו והוה ליה שוה
פרוטה לכל חד, וכיון דשותפי נינהו מהימני
אהדדי ואין חושדין זה את זה ונמלא שבת לידו
קודם יאוש הלכך חייב להחזיר.

ראה סלע שנפל. ול"ג משנים. דאפי' נפל
מאחד יש לו כל הדינן המפורטי' אחריו
(תוס' חכמי אנגלי').

עובר משום השב תשיבם. אין כאן מתעלם.
בכת"י נוסף: אין כאן מתעלם ולא תגזול.

הרי אלו שלו. דאמרינן וכו'. בכת"י נוסף:
ואין לריד לימלך בשולחני דאמרינן וכו'.

בכת"י נוסף אחרי ד"ה הרי אלו שלו: של
שלהני. ולריד המולא להודיעו ואם שלו הם
יטלם ואפי' אין בו סימן (וכ"ה בנמוק"י).

אמר רבי אלעזר אפי' מונחין ע"ג שלחן.
בכת"י נוסף בריש הדיבור: וכגון שהוא מן
הלד שאינו רואה אותן ושכחן דהוי נמי אבידה
מדעת שכל העולם ממשמשין בהן.

שם. נראה בעיני ללא גרסינן כדורין. עי'
תוס' חכמי אנגלי': דא"י גרסינן צרורין
א"כ הוי בו סימן וכולי מתני' מיירי שאין
בו סימן.

דף בז.

אמרי מדנקט תנא. הלכך קשיא לן למאי אתא.
בכת"י: הלכך שה קשיא לן לדברי הכל למאי
אתא.

דף בז:

דמסמני. סימן לאדם. בכת"י: סימן רע
לאדם.

אלא. אמר רבא כל אובדי אבידה. בכת"י:
אלא אמר רבא. כלומר אובדי אבידה. (וכ"ה
ב2 כת"י בגמ' אלא אמר רבא).

ובי אדם עושה. ובניחותא. אולי צ"ל
כלומר ובניחותא.

דף כח.

ינתן לה. שהוא נתנו. בכת"י: שהוא כתבו (וכ"ה בר' יהונתן).

גלימא מבריו. 'וכשהוא צביתו' צודק אם 'מלאנה'. בכת"י: וכשהוא צביתו צודק אם ימלא מנינו.

שלישי אומר סתם. ויבין שזהו רגל האחרון. בכת"י נוסף: ויבין שזהו רגל האחרון ויחזור.

דף כח:

חיישינן לרמאי. 'ואינו נותן לב' לומר טלית זו אבדתי. בכת"י: ואין זה נותן אל לבו לומר טלית אבדתי (וליתא לתיבת זו).

עד כאן. לענין להתחייב באבדתו. בכת"י: באבדתו.

דף כט.

בשומר שבר. לשומר שכר מזה הוא דהעוסק כו'. בכת"י: לשומר אבדה מזה הוא והעוסק כו'.

מאי לפיכך. מהיכא תיסק אדעתו לחיוביה. בכת"י נוסף: מהיכא תיסק אדעתו לחיוביה באונסין.

דף לא.

למה לי למכתב. כולהו אזהרות ממון ישראל הוא. בכת"י: כולהו אזהרה להציל ממון ישראל הן.

דף לב:

מבלל דת"ק. בכת"י: מבלל דתנאי קמאי. (וכ"ה בכת"י א' בגמ')

ותדע. כדלחינא. בכת"י: כדלמינא.

מאי פסקת. וכי פסקת הדבר כן. בכת"י נוסף: וכי פסקת הדבר כן לעולם.

דף לג:

שמא תאמר. שהרי כתיב למען. בכת"י נוסף: שהרי כתיב אמרו למען.

פרק המפקיד

דף לג:

ואפילו לר' מאיר. בכת"י נוסף בסוף הדיבור: ור' הונא סבירא ליה כר' מאיר ובשיטתיה אמרה [יבמות צג.]. (וכן נראה שהי' לפני הרמב"ן).

דף לד.

והא מודקתני. וגבי שואל וסילס צהך דתניא כוותיה כו'. בכת"י: וגבי שואל תני וקדם וסילס ש"מ דווקא תנא וסילס צהך תניא כוותיה כו'.

דף לה.

דהא הוו ביפי מעיקרא. ולא 'היה יודע דאילו היה יודע'. בכת"י: ולא היו יודעין ואילו ידעו.

אדרבתא. שצכל מקום 'שימלאס משלו' יקחס.
בכת"י: שצכל מקום שימלא מלוה משל לזה
יקחס.

דף לה:

משלמין. יש שיהו כולם שלו. בכת"י נוסף:
כולם שלו חלוטות (וכלי רש"י להלן בד"ה
כיצד, שתיים 'נחלטות' לו). תיבת כולם נראה
מיותר.

שום שאלה אחת. שני שאילות פרה אחת.
בכת"י: 'ז' דיני שאילת פרה אחת (ובע"ז
בתנ"ס חכמי אנגליה, דיני ב' שאילות).

דף לו:

שניהם באשם. 'דכתיב והביא את אשמו איל
תמים'. בכת"י ליתא (עי' זבחים מח. דיליף
מאשם מעילות).

לדעתך. אם תרצה להשאילה 'לו ימי' שכירותך.
בכת"י: להשאילה בימי שכירותך וכו' הלכך
היא השאילה לו.

דף לז:

אלא אפילו לכו"ד. ואע"ג 'דקי"ל' צכריפא
לאורבני. בכת"י: ואע"ג לצריפא לאורבני.

דף לז:

אמר רב ספרא. ומסתלק מן הדין והגזילה.
בכת"י נוסף: ומסתלק מן הדין בטענה זו
שזב אין צ"ד יכולים להוציאה מידו והגזילה.

הבא ברי ושמו. וזה אומר 'איני יודע'.
בכת"י: וזה אומר שמו לא אהך גזלתי.

הבל מודים. דאלו ואלו כרורין הוא שוכת.
בכת"י: כרורין הוו לא הו"ל למידק דשוכת.

דף לח:

מי לימא פליגא. דוקא אמר רב כהנא.
בכת"י: מי נימא דוקא תשעת קבין אמר רב
כהנא.

שם. ואל 'ימכרס' דהוה ליה יותר מכדי חסרון.
בכת"י נוסף: ואל ימכרו ואע"ג דהוה ליה
יותר מכדי חסרון.

וקאביל. שהוא סומך עליהן. בכת"י: שיהא
הוא סומך עליהן לתרומה.

דף לח:

בנכסי שבוי. ולקמ' פליגי בה אמוראי.
בכת"י נוסף: ולימא דתנאי פליגי בה נמי.

מפסיד להו. 'ולא' יזבל הקרקעות ויזרעם וכו'.
בכת"י נוסף: לא יזבל את הקרקעות ולא
יעדר ולא יזמר ויזרעם וכו' נוכעין ל' הפסוק
בישעיה ה, ו. ועי' רש"י לעיל ד"ה אלא משום,
קרקעות 'וכרמיס'.

הוה עוברא. צצזוי 'שירד יורשו' לנכסיו.
בכת"י: צצזוי צצא יורשו לירד לנכסיו.

דף לט:

בי היכי. ולא 'יעבד' ולא יעדור כרמים.
בכת"י: ולא יזבל (השדות) ולא יעדור
הכרמים.

דף לט:

דלמא שכיבא סבתא. ויט לקטון חלק זהם
'שהם שלו' מחמת אמו. בכת"י: זהם
שלישיתן מחמת אמו.

דף מ.

בכת"י נוסף אחרי דיבור חפו בקירא. מייץ.
זולע:

דף מז.

במזופין. ונתצלעו צלעותם. בכת"י:
ונתמלאו בצליעתן.

ביון דטעון 'טעון. חו לא' צלע. בכת"י:
כיון דטעון. נתמלאו צלע:

קבולי נמי לא מקבלת. עלך חסרון השמרים.
בכת"י נוסף: עלך חסרון השמרים צתמיה.

דף מא.

ור' יוחנן. לאמר לעיל וכו'. בכת"י נוסף
בסוף הדיבור: אמר כך (והוא דיבור א' עם
דיבור הלכך).

דף מזג.

אלא פשיטא. כשעת גזילה. בכת"י נוסף:
דהיינו כשעת גזילה.

שואל שלא מדעת. סבירא לי' לדידי.
בכת"י נוסף: ש"מ סבירא לי' לדידי.

'מאי' טעמא. בכת"י: למאי טעמא. (ויתכן
שהוא דיבור א' עם דיבור דאמר קרא).

דאמר קרא. 'צדמים' של אותו יום. בכת"י:
צדמים.

שב. משעה קראוה. בכת"י: מאותה שעה
(וכל' הגמ' מההיא שעתא).

דף מה:

היינו דקתני. לקסצר יט חלול. בכת"י
נוסף: יט חלול בכך.

דף מזו.

ואם לאו אסור. צסכר מעותיו 'שהמתין'.
בכת"י: שמתין (וכדלעיל ד"ה מותר).

דף מזי.

ה"ק יש דמים. רישא וסיפא חדא היא.
בכת"י נוסף: רישא וסיפא חדא היא וצמקה
וממכר איירי כולם ולא בקניין.

בכת"י נוסף לפני דיבור דלא סגי: וצריכא.
למימר קונין זה את זה לאשמועין לכל אחד
נעשה חליפין ונקנה בחליפין.

בכת"י נוסף אחרי דיבור בשופטני: אלא
בל חליפין מיקפד קפיד. כלומר נהי דלא
קפדי כולי האי שיהא שווין של זה כשווין של
זה בצמאס סודר כחפץ, אהא קפדי שיהא
הסודר שיה קצת בדבר שייטב צעיניו של זה
המוכר לתת לו את שלו כנגדו (וכע"ז ברבינו
יהונתן):

סבר לה ברבי יוחנן. כלומר אין מטבע.
בכת"י נוסף: כלומר לעולם אין מטבע.

דף מח.

דוקא בלן. בכת"י נוסף בסוף הדיבור :
והא מתני' דנקט בלן ולא נקט מידי לאית ביה
משכחה, מסייע ליה לריש לקיש.

לבלן. בשכר 'סירחלנו' בבית המרחץ. נדצ"ל :
סירחון בבית המרחץ.

(לפנינו אי' 'דתניא' נתנה לבלן, אך ברש"ש כי
דצ"ל דתנן וכ"ה בר"ח רמב"ן וריטב"א, והוא
משנה במעילה ושם אי' נתנה לבלן אע"פ שלא
רחץ מעל שהוא אומר לו הרי מרחץ פתוחה
'הכנס ורחוץ', מבואר דרוחץ בעצמו. ועוד
ברש"י ד"ה מעל, ואע"פ שעדיין לא 'רחץ', הוה
לי' למיכתב שעדיין לא רחצו. ועוד דלא מצינו
שהבלן היה רוחץ את הבאים לבית המרחץ.
ועי' ברש"י קידושין פב. שמפרש דבלן הוא
מחמם המרחצאות, וברש"י מו"ק יא: מפרש
שומר בית המרחץ ומשמשן בבית המרחץ,
ונוטל מכל אחד שכרו (וכע"ז ברש"י
'האמיתי' שם).

דף מח:

בר אודועי הוא. 'שהוא' נפרע. בכת"י :
שהקצ"ה נפרע.

ומאי שנא. שהורע כח הכסף בהן 'דאי' פרע.
בכת"י : לאפי' פרע.

דף מט:

מושברת. מונחין 'ציד' הלוקח. בכת"י :
מונחין בבית הלוקח: